

Aan Vaste Commissie VWS, Tweede Kamer der Staten-Generaal
Van Zorgverzekeraars Nederland
Datum 1 juli 2022
Contact Wouter Kniest (06-31048760)
Ons kenmerk FS-22-309
Onderwerp ZN-brief commissiedebat Arbeidsmarkt in de zorg

Sparrenheuvel 16
Postbus 520
3700 AM Zeist
030 698 8911
info@zn.nl
www.zn.nl

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Op woensdag 6 juli spreekt u met de minister van Langdurige Zorg en Sport over de arbeidsmarkt in de zorg. In deze brief spreekt Zorgverzekeraars Nederland (ZN) haar zorgen uit over hoe de arbeidsmarkt in de zorg zich ontwikkelt en hoe dit leidt tot minder goede toegang tot zorg voor verzekerden.

Niet eerder hadden zoveel mensen een baan in de zorg. Van de Nederlandse beroepsbevolking werkt 1 op de 6 mensen in de zorg.¹ Toch is er met ongeveer 61.000² openstaande zorgvacatures een nijpend personeelstekort. Hoewel de vergrijzing nog lang niet op zijn piek³ is, heeft de zorgsector – ondanks het historisch hoge aantal zorgmedewerkers – nu al grote moeite om de zorgvraag op te vangen.

Zorgverzekeraars en zorgkantoren stellen vast dat **een de combinatie van ongelukkige regelgeving voor de Nederlandse arbeidsmarkt én het uitblijven van scherpe keuzes ter verbetering van de gezondheidszorg** de belangrijkste oorzaak is van het arbeidsmarktprobleem. Zorgverzekeraars en zorgkantoren hebben een zorgplicht. De toegang tot zorg voor hun verzekerden staat onder druk door oplopende wachttijden. **We hebben onze zorgprofessionals heel hard nodig de komende jaren om de toegang, kwaliteit en betaalbaarheid van de zorg te garanderen. ZN vraagt u de volgende samenhangende keuzes en afspraken die een stevige verbetering gaan opleveren van de arbeidsmarkt in de zorg in het debat aan de minister voor te leggen:**

1. Maak werken in loondienst de beste optie

Werken in loondienst moet lonen. Goed werkgeverschap in de zorg gaat verder dan alleen goede arbeidsvoorwaarden. Het gaat om meer ruimte, minder regels en meer zeggenschap van zorgmedewerkers over de organisatie van hun werk. **Zorgverzekeraars en zorgkantoren zien dat werkgevers in de zorg hard bezig zijn om zich te ontwikkelen tot een werkgever van deze tijd.** Praktische oplossingen kunnen al een groot verschil maken, zoals het verbeteren van de roosters, het verminderen van administratieve lasten en het uitbreiden van training en scholing.

Het kabinet stelt tot nu toe effectieve maatregelen uit die werkgevers in de zorg juist heel goed helpen om het werken in loondienst de beste optie te maken:

¹ Het Europees gemiddelde ligt op 1 op 10 werkenden in de zorg, [OECD Health at a Glance 2021](#)

² De [Staat van Volksgezondheid en Zorg](#)

³ In 2040 piekt de vergrijzing; bijna 5 miljoen Nederlanders zijn op dat moment ouder dan 65 jaar

- Dit kabinet zal vol moeten inzetten op het digitaliseren van de zorg. Nederland loopt achter op veel Europese landen en heeft een flinke inhaalslag te maken. Een sterke ICT-zorginfrastructuur en *registratie aan de bron* zorgen ervoor dat medewerkers niet 40% van hun tijd bezig zijn met (vaak dubbele) administratie. Ook zorgverzekeraars en zorgkantoren kijken waar zij onnodige administratieve lasten kunnen verminderen. ZN pleit ook voor meer inzet van digitale zorg en goede gegevensuitwisseling en hoopt op een spoedige behandeling van de Wet elektronische gegevensuitwisseling in de zorg.
- Daarnaast pleit ZN al langer voor maatregelen die de versnippering van het aantal zorgaanbieders (bijvoorbeeld in de wijkverpleging) tegengaat. Contracten met zorgverzekeraars moeten lonen; zo kunnen zorgverzekeraars en zorgkantoren met goede afspraken zorgaanbieders helpen om hun werknemers te binden. Overigens snijdt het mes dan aan twee kanten omdat we met contracten zorgaanbieders extra kunnen belonen als zij samenwerken aan belangrijke transformaties. Onderdeel van de transformaties is dat zorgmedewerkers met meer werkplezier effectiever kunnen blijven werken en leren; en zo bijdragen aan passende zorg voor de patiënt.

2. Stop de groei van zzp'ers in de zorg

Het aantal zzp'ers in de zorg is in vijf jaar tijd met 50% gestegen⁴; bijna 15% van de beroepsbeoefenaren in de zorg is inmiddels zelfstandige. Zorgverzekeraars en zorgkantoren vinden dit een uiterst zorgelijke ontwikkeling. **Wij begrijpen dat de inhuur van zzp'ers soms noodzakelijk is om gaten in de roosters tijdelijk op te vangen. Echter, de groei en structurele inzet van zzp'ers is een steeds grotere belemmering bij het oplossen van de grote uitdagingen in de zorg.** De structurele inhuur van zzp'ers leidt doorgaans tot minder kennis en betrokkenheid bij de zorgorganisatie en -netwerken, minder training en bijscholing en minder deelname aan avond-, nacht- en weekenddiensten. Bovendien leidt het tot hogere zorgpremies en risico's op minder goede toegang tot zorg voor verzekerden.

- **ZN vraagt u de minister op te roepen om de groei van zzp'ers in de zorg onmiddellijk te stoppen.** Samen met de minister van SZW moeten maatregelen getroffen worden zoals hogere toetredingsdrempels voor zelfstandigen in de zorg, de aanpak van schijnzelfstandigheid, een verplichting tot deelname aan ANW-diensten, het maximeren van zzp-tarieven voor zorgprofessionals en een verplichte pensioenopbouw voor zelfstandigen.

3. Laat meer uren werken lonen

Nederland is koploper deeltijdwerken in Europa. Meer dan 70% van de vrouwen werkt in deeltijd⁵; het Europees gemiddelde ligt op 30%. Zorgverzekeraars Nederland heeft geen volledig beeld van de oorzaken hiervan, maar het heeft wel impact op de 'werkkracht' van de gezondheidszorg. **Een hoge deeltijdfactor heeft een groot effect: het bemoeilijkt het maken van de planning en roosters en het veroorzaakt vaak extra administratieve lasten. Zorgverzekeraars vinden dat meer uren werken in de zorg moet lonen. Dit betekent dat mensen die meer willen werken er**

⁴ [Kamer van Koophandel](#)

⁵ [Emancipatiemonitor 2020](#), CBS/SCP

ook daadwerkelijk op vooruit moeten gaan. Het verhogen van de deeltijdfactor is een belangrijke manier om extra capaciteit te creëren waardoor de werkdruk wordt verlicht. Grote belemmering om meer uren te werken is de marginale druk. Meer werken loont vaak niet, bijvoorbeeld omdat mensen hun toeslagen verliezen.

4. Maak zorgverlening beter en effectiever door scholing en taakherschikking

ZN vindt dat we de zorg slimmer en effectiever moeten maken door zorgverleners ruimte te geven voor het verlenen van passende zorg. We hebben alle zorgprofessionals heel hard nodig de komende jaren. **Werkgevers in de zorg moeten een werkomgeving bieden waarin medewerkers met plezier werken, een leven lang kunnen leren en de nieuwste inzichten over passende zorg in de praktijk kunnen brengen. Door voortdurend te leren, ontstaat er meer ruimte voor flexibele inzet van medewerkers en is er ruimte voor taakherschikking.** Het verkokerde systeem van zorgopleidingen en accreditaties zou tegen het licht gehouden moeten worden.

5. Meer dan 1 op 6 werkenden in de zorg is niet mogelijk

De gezondheidszorg moet een aantrekkelijke sector zijn om in te werken. Dat is belangrijk want de komende jaren zullen veel zorgmedewerkers die met pensioen gaan, moeten worden vervangen. **Ondanks de stijgende zorgvraag zullen we het wel met de 1,4 miljoen zorgprofessionals moeten doen.** Als het aantal mensen met een baan in de zorg stijgt boven de huidige 1 op de 6 werkenden, raakt dit andere maatschappelijke sectoren die ook kampen met arbeidstekorten. Bovendien kunnen we met simpelweg meer handen aan het bed de stijgende zorgvraag niet bij benen. **ZN wil dat dit kabinet uitspreekt dat het aantal werkenden in de zorg niet verder kan stijgen.** Dit dwingt het kabinet en het zorgveld om duurzame oplossingen te zoeken en belangrijke transformaties in de zorg niet langer uit te stellen.

Tot slot zal het kabinet – naast alle bovenstaande maatregelen – scherpe keuzes moeten maken om de groeiende zorgvraag af te remmen. **ZN pleit bij herhaling voor kabinetsbreed gezondheidsbeleid zodat Nederlanders gezond ouder worden.** Het afremmen en tegengaan van de zorgvraag geeft lucht aan zorgverleners om hun zorgverlening voor te bereiden op de vergrijzingspiek rond 2040.

Wij stellen het op prijs als u onze punten betreft bij het debat met de minister. Mocht u vragen hebben over de inhoud van onze brief, dan zijn wij zeer bereid een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
Zorgverzekeraars Nederland

Mevrouw P.H. van Holst-Wormser
Algemeen directeur